

Rammelend koper

Bij de presentatie van het nieuwe Jaarboek Architectuur in Rotterdam maakte ik kennis met de Utrechtse architect Jaco de Visser. Ik kon hem complimenteren met de prachtige projecten die hij dit seizoen realiseerde: het hoofdkantoor van Koninklijke Visio in Huizen en zijn eigen woon-werkpand Huize de Wiers in Vreeswijk. We spraken over duurzaamheid aan de hand van de geheel koperen bekleding van dat laatste indrukwekkende project. De Visser: "Mijn koperslager kon me niet voorspellen hoe lang die gevel mee zou gaan, want het oudste koperproject dat hij kent houdt zich al 400 jaar uitstekend." Waar hoor je een architect iets dergelijks nog zeggen? 'Mijn koperslager' in een tijd waarin oorspronkelijk vakmanschap in de vaderlandse bouw nog maar nauwelijks wordt gewaardeerd.

Want zoals ook bij deze presentatie weer bleek, gaat het de Jaarboekredactie vooral om het signaleren van trends, om duiding van politieke verschuivingen in aandacht en om vergezichten vanuit de architectuurhistorische discipline. Michelle Provoost besprak er vier in haar korte inleiding: de problematiek in de scholenbouw, openbare ruimte en collectiviteit, 'vernieuwing' van de stadsvernieuwing en nieuwe stedenbouwkundige patronen – inclusief de zogenaamde 'lange staart-theorie'. In het Jaarboek zelf komt de zorghuisvesting nog vernietigend ter sprake en besluit de redactie de brede beschouwingen met een interessante tekst over 'camouflage' in de architectuur.

Met die 'agenderende' trends bleef de keuzeverantwoording bij de ongeveer 30 gedocumenteerde projecten echter ruim onder de maat. Provoost dekte zich zelfs nadrukkelijk in tegen de kennelijk verwachte kritiek dat er weinig 'traditionele' architectuur is opgenomen: "De redactie spreekt hier liever van 'historiserende' projecten en meent dat het origineel dan vaker te prefereren valt boven de kopie". En zo lopen we de projecten van Soeters

c.s., Molenaar Van Winden en bijvoorbeeld de ontwikkeling van de herbouw van Roombeek in Enschede in dit Jaarboek mis.

Wat hebben we dan wel gekregen? Drie keurige renovatieprojecten, vier leuke scholen, drie infrastructurele werken, twee om onduidelijke redenen opgenomen speelplaatsachtige openbare ruimtes (q.e.d.), slechts één mooi zorgcomplex (o ja, die waren immers slecht), een theater, drie kantoorgebouwen, vier woonwijken en vijf woonhuizen, waaronder een landhuis in Loenen van de hand van MVRDV. De foto's showen hun vertrouwde collagetechniek; in dit geval is het oertype landhuis eerst door de fritessnijder getrokken, waarna er via de herschikte samenstelling der delen weer een 'nieuw' totaalbeeld ontstaat... en dan hup, meteen in het Jaarboek? Opvallend trouwens hoeveel (meer dan 10) van die 30 projecten net als het laatste een vierkante plattegrond als basis hebben...

Is er dit jaar dan niets van waarde te beleven, hoor ik u denken? Natuurlijk wel, want de actuele architectuurproductie kent vanzelfsprekend weer hoogstandjes waar geen enkele redactie omheen kan: het winkelcentrum de Citadel in Almere, het onnavolgbare Instituut voor Beeld en Geluid van Neutelings Riedijk, het 'groene' sportcentrum Mercator van Venhoeven CS en zelfs één heus historiserend complex: het puur structuralistische Huis voor Bestuur en Cultuur in Nijverdal van de hand van Claus en Kahn (hoewel Louis Kahn zelf natuurlijk nooit bakstenen onder gebogen betondaken zou hebben geplakt). Het laatste project won ook nog nipt de publieksprijs, die werd georganiseerd door het NPS-televisieprogramma Arena.

Terug naar het wat mij betreft mooiste Jaarboekgebouw (en het vakmanschap) van coming man Jaco de Visser. Bij metalen gevels is condensvorming direct achter de huid een van de moeilijkst op te lossen problemen. "Na de afgelopen novemberstorm belde mijn koperslager me nog op om te horen hoe de gevel zich tijdens die bijnaorkaan had gehouden," verhaalde de Visser, "en ik kon hem vertellen dat de platen er nog prima op zaten, maar wel een hels kabaal hadden gemaakt...", waarop hij antwoordde: Als ze bij wind goed rammelen, is de ventilatie tenminste perfect verzorgd".

kavander@xs4all.nl

Leestip:

Daan Bakker, Allard Jolles, Michelle Provoost, Cor Wagenaar (2007), Jaarboek Architectuur in Nederland 2006>07, Nai Publishers, Rotterdam.